

Bethlehem

Jesaja II

Vu. Fonds Het Goede Doel vzw., Doornstraat 11A,
8970 Poperinge 2008/2

1 Lied van de wijngaard

Beroemd bij Jesaja is het lied van de wijngaard (5,1-7).

1.1 Tekst: De wijngaard van de Heer (Jes 5)

1 Voor mijn geliefde wil ik zingen het lied van mijn lief en zijn wijngaard. Mijn *geliefde* had een wijngaard, gelegen op vruchtbare grond.

Hij bewerkte de grond, haalde de stenen eruit en plantte een edele druivensoort. Hij bouwde er een wachttoren, hakte ook een perskuip uit. Hij verwachtte veel van zijn wijngaard, maar die bracht slechts *wrange druiven* voort.

3 Welnu, inwoners van Juda en Jeruzalem, spreek recht tussen mij en mijn wijngaard.

4 Wat kon ik meer aan mijn wijngaard doen, wat heb ik te weinig gedaan? Ik verwachtte zo veel van mijn wijngaard, waarom bracht hij slechts *wrange druiven* voort?

5 *Luister*, ik zal jullie vertellen wat ik met mijn wijngaard ga doen: Ik ruk de doornhaag uit en breek de muur af, zodat hij verbrand en vertrapt kan worden.

6 Ik zal hem laten verwilderen, er wordt niet meer *gesnoeid*, niet meer *gewied, dorens en distels* schieten er op. De wolken zal ik opdragen geen *regen* op hem te laten vallen.

7 Israël is de wijngaard van de HEER van de hemelse machten, de uitgelezen aanplant zijn de inwoners van Juda. Hij verwachtte recht, maar oogstte onrecht, hij zocht rechtsbetrachting, maar vond rechtsverkrachting.

1.1.1 *Reflectie*

De Heilige Israëls stelde geheel andere eisen aan het volk Zijn wijngaard was niet zoals Hij die gedroomd had. Jesaja had zich niet bedrogen.

- er is oorlog en men kiest de verkeerde kant
- er is sociaal onrecht
- er is afgoderij en wanhoop

In Jes. 3:14 zegt het WOORD

Zo luidt de aanklacht van de HEER tegen de oudsten en de vorsten van zijn volk: Jullie hebben mijn wijngaard in brand gestoken en jullie huizen gevuld met wat je de armen ontnam.

Zo droomde JHWH Zijn wijngaard niet.

1.2 De parabels van de wijngaard

Het is typisch hoe vaak naar die wijngaard wordt verwezen in het bijbels perspectief. Noach (Hebr.: Rust) was de eerste wijnbouwer en in Deut 20:6¹ geeft aan hoe belangrijk de wijngaard was.

In het Eerste verbond wordt al een parabel verteld over een Wijngaard.

1.2.1 De wijngaard van Nabot.

1.2.1.1 Tekst: Sociaal Onrecht

Waarin bestond de misdaad?

1.2.1.2 Refelctie

Is deze situatie niet tevergelijken met wat er heden ten dage gebeurt?

Uit De Tijd 07/10/2008

Iedereen probeert wanhopig zijn eigen centen veilig te stellen. Spaarders halen hun rekeningen leeg, banken weigeren elkaar krediet, regeringen zijn alleen bekommerd om de financiële

¹ *Wie een wijngaard heeft geplant en nog niet zelf de eerste druiven heeft kunnen plukken, mag naar huis terugkeren; anders plukt een ander die als hij in de strijd sneuvelt.*

² 1 Kon. 21:2: "‘Sta mij uw wijngaard af,’ zei Achab tegen Nabot."

instellingen in hun land. Men zoekt een oplossing voor de eigen problemen en geeft er geen zier om dat anderen daardoor meer in de penarie komen. Dat is bijzonder kortzichtig. Want het gevolg is dat banken worden gedestabiliseerd en dat het financiële systeem implodeert. Met als resultaat dat iedereen dieper in de put sukkelt. In de Europese Unie probeert elk land op zijn manier de bankencrisis te bezweren. De regeringen kijken daarbij niet verder dan de landsgrenzen. Er is weinig overleg met andere landen, er is geen Europese coördinatie. De strijd tegen de financiële crisis gebeurt in gespreide slagorde en veroorzaakt fricties tussen de lidstaten.

1.2.2 Jozua en Kaleb met de druiventros uit Eskol

1.2.2.1 Tekst: Num. 13.23.

Zij vertrokken en verkenden het land. Zij drongen door in het dal Eskol en sneden daar een wijnrank af met een druiventros, die zij met twee man aan een stok moesten dragen; bovendien namen zij enige granaatappels en vijgen mee.

Kaleb (Hebr. Hond) Een zoon van Jefunne uit de Judastam: het latere Koninkrijk Juda, dat door de nakomelingen van Koning David geregeerd werd. Volgens de Midrasj was Kaleb getrouwd met de Egyptische koningsdochter Bithiah³. Kaleb was één van de twaalf verspieters die het land Kanaän moesten verkennen, uitgekozen uit de stam van Juda. Hij probeerde samen met Jozua, toen de tien andere verspieters het volk moedeloos probeerden te maken, het volk moed in te spreken. Dit kostte hem bijna het leven. Verder heeft hij geholpen de oorspronkelijke inwoners van Kanaän te verdrijven.

Onder leiding van **Jozua** veroverden en verdeelden de Israëlieten het land Kanaän, beginnend in Jericho rond 1150 v.Chr.. De beschrijving van zijn veroveringstochten en de bijbehorende gruwelen worden uitvoerig beschreven in het boek Jozua: "*Toen sloegen zij alles wat in de stad was met de ban, zowel man als vrouw, zowel jong als oud, tot runderen, schapen en ezels toe, met de scherpte des zwaards*" (Jozua 6:21) ..."Al het zilver en goud, en de koperen en ijzeren voorwerpen zulle de Here heilig zijn: het zal **bij de schat des Heren komen**" (Jozua 6:19).

1.2.2.2 Reflectie

"Spreekt hier niet het beeld mee van de mens geschapen, twee aan twee. Spreekt hier niet de wijsheid van Israël dat het goede, het licht en het rechtvaardige in het leven gevonden kunnen worden waar men samen leeft in een open communicatie met elkaar en met de dingen die gebeuren? De zoektocht naar het goede en naar licht, naar levensruimte, biedt perspectieven indien deze zoektocht samen gegaan wordt. Communicerend en elkaar bevragend, belangstellend en open! Roddelpraat staat haaks op

³ Leviticus Rabbah 1:3 – Zij huwde met Kaleb volgens Kronieken I, 4:18

deze intentie. Roddelpraat, niet communiceren, angst en negativiteit, zij bieden geen zicht op levensruimte".

Tegengesteld aan dit perspectief zijn we geneigd door het oorlogsgeweld en het wapengekletter te vergeten uit welke tijd deze teksten stammen en wat er op andere plaatsen in Jesaja staat. Zie Micha 4: 1-4.

Waarom zetten deze teksten aan?
Waarom die reuze-druiventros?

2 Het Tweede Verbond

2.1 Matteüs 20: Het koninkrijk: de wijngaard

2.1.1 *Tekst: Dagloners*

Het is met het koninkrijk van de hemel als met een landheer die er bij het ochtendgloren op uit trok om *dagloners* voor zijn wijngaard te zoeken.

2.1.2 *Reflectie*

Gods gerechtigheid: *tsedaka*.

De parabel gaat niet diep in op de mogelijke redenen waarom mensen zo laat in gang schieten. Dat lijkt eigenlijk niet belangrijk te zijn, wat telt is dat ze er uiteindelijk bij zijn, en zich mee inzetten voor dat rijk der hemelen.

Bij God krijgt iedereen evenveel kansen op die gelukkige toekomst, op de redding uit de onvolkomenheden en de miserie die voor velen dagdagelijkse kost zijn.

*Rom. Republiek, Vespasianus, Marcus Aurelius, Septimius Severus
Caracalla, Julia Domna, Elagabal, Maximinus de Traciër.*

De landeigenaar betaalt aan iedereen een denarie. Zo'n denarie was een Romeinse munt⁴, en daar kon een arbeider zijn gezin een dag fatsoenlijk mee onderhouden. Een denarie per dag heb je nodig om te overleven (leefloon). God wil het beste, voor iedereen die van goede wil is. En het beste, **dat is niet in stukjes te delen**. Als men voor iedereen het beste wil, zou het juist niet eerlijk zijn, dat de werkers van het elfde uur maar een twaalfde deel zouden betaald worden. **Daar kunnen zij niet van leven, en leven, volop en gelukkig leven, daar is het God om te doen**. Dit is dus echt een blijde boodschap. En daarin is hij gans anders dan mensen. Zijn wegen zijn niet onze wegen, zoals Jesaja zegt. Mijn plannen zijn niet jullie plannen, en jullie wegen zijn niet mijn wegen – spreekt de HEER⁵.

⁴Denarie: zilveren Romeinse munt ong. 212 voor Christus. Ze woog 4,51 gr. (rond 140 voor Christus gedevalueerd nog 3,96 gr.). In de middeleeuwen werd de naam hernomen in het muntstuk: Dinar.

⁵Jes. 55:8.

Als de heer vraagt: "ben je jaloers... omdat ik goed ben?", moeten we dan in eer en geweten niet toegeven, dat er ondanks al onze goed wil ook jaloersheid diep in ons hart loert? Hoe is het met onze gulheid, als het erop aan komt andere mensen nieuwe kansen te geven? Hoe groot is onze bereidheid om onze gemeenschap écht open te zetten voor iedereen, en niet af te wegen wie de "goeden" zijn en wie de "slechten"?

Over Gods wegen spreekt Paulus als het gaat over 'het zwakke Gods' - dat toch wijzer en sterker is dan de wijsheid en kracht van de mensen⁶. Dat betekent niet: 'God kan ons met een pink wel aan; ook als Hij geen kracht zet, is Hij nog zo oneindig veel sterker...' Dat is zeker ook waar, maar dat is niet wat Paulus bedoelt. Het gaat niet om de kwantiteit, maar om de **kwaliteit** van Gods wijsheid en kracht; die zijn 'gans anders'.

2.1.3 *De parabel van het talent: Matt. 25:14vv.*

2.1.3.1 Tekst

We kunnen ons toespitsen op de hel of op de beloning: het oordeel. We kunnen focussen op het bewaren van de zielereinheid ('dwaze' of 'wijze' meisjes). De voorbijganger economische bezetenheid gaf aan vele commentatoren het idee dat men ook met 'genade' kon 'woekeren'....

⁶ 1 Kor. 1: 25 vv. "26 Denk eens aan uw roeping, broeders en zusters. Onder u waren er niet veel die naar menselijke maatstaf wijs waren, niet veel die machtig waren, niet veel die van voorname afkomst waren. 27 Maar wat in de ogen van de wereld dwaas is, heeft God uitgekozen om de wijzen te beschamen; wat in de ogen van de wereld zwak is, heeft God uitgekozen om de sterken te beschamen; 28 wat in de ogen van de wereld onbeduidend is en wordt veracht, wat niets is, heeft God uitgekozen om wat wél iets is teniet te doen. 29 Zo kan geen mens zich tegenover God op iets beroemen."

Er zijn heel wat details die hier aanleiding toe geven.

2.1.3.2 Refelectie

Een **talent** was in de oudheid de aanduiding van een grote geldswaarde die door de toenmalige Grieken en Joden werd gebruikt. Het kon ook een bepaald gewicht aan goud of zilver betreffen, in het Tweede Verbond is deze gelijk aan 34,2

kilogram. In het oude Griekenland was een talent gelijk aan 60 mna of 6000 drachmen. Een talent kon door één persoon slechts worden verdiend door een paar jaar te werken.

Het verplicht ons de betekenis van de parabel buiten de letterlijkheid te houden. Het talent is de Bijbelse Blijde Boodschap, de wijsheid vanuit God.

Dit is een drachme van 4 eeuwen voor Christus.

2.1.4 Die andere parabel: 'ten laatste zond' Hij Zijn Zoon': bevoegdheid.

2.1.4.1 Tekst: Marcus 12

Hij begon tegen hen te spreken in gelijkenissen: 'Een man legde een wijngaard aan en omheinde die. Hij groef een kuil voor de wijnpers en bouwde een uitkijktoren. Hij verpachtte de

wijngaard aan wijnbouwers en ging op reis. 2 Na verloop van tijd stuurde hij een knecht naar de wijnbouwers om zijn deel van de opbrengst van hen te ontvangen;

*Vendange et foulage du raisin :
peinture pariétale dans la tombe de Nakht à Thèbes.*

2.1.4.2 Refelectie

Voor ons onbegrijpelijk; voor hen die verloren gaan een dwaasheid, maar voor ons, die behouden worden, 'een kracht Gods⁷'. Juist in dit 'ten laatste zond Hij Zijn Zoon' zijn Gods wegen zoveel hoger dan onze wegen. Want hiermee krijgt Hij mensen op de knieën, in aanbidding. Hij bewerkt die overgave door Zijn Zoon over te geven. Hij 'pacificeert' niet met geweld, maar met genade!

Hier wordt duidelijk van wie die wijngaard is. Jezus kocht vrij. Het koninkrijk werd in Jezus in kracht, daadwerkelijk. Anders gaan leven en bouwen aan een nieuwe hemel en een nieuwe aarde dat is het Gods Rijk dat hier al begint in de kracht van de Heer de Vader dienend.

⁷ 1 Kor. 4:20 "Want het koninkrijk van God bestaat niet uit woorden, maar uit kracht."